

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VII. Tobias senior mœroris nimii præclarus medicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

potest nos Christi imitatores efficere, ut erga proximum cura. A (obseruemus, obsecro, has oris aures voces). Pergit Chrysoström: Licet jejunando, ait, & humi dormiendo corpus maceraveris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris, sed adhuc longe ab hujusmodi absteris imitatione. Tu igitur, mi frater, quamvis fame conficiaris, quamvis humi jaceas, quamvis cinerem comedas, quamvis semper lacrymis mades, sed nihil cuiquam proficias, nihil magnum facis. Ita loquitur etiam teste Chrysostrōmo precatiunculis, atque peregrinatiunculis, & nescio quibus devotiunculis aliis, omnibus longè anteponenda proximi cura. Nihil agis, si hoc non agis; & tam aliorum studes commodè quàm tuis. Asperissima cilicia, rigidissima leetisternia, triviana jejunia, jugiter fluentes lacrymas, prolixas & frequentes vigilias tanti Deus non æstimat, quanti obsequia, quæ alteri ab altero mente sincerà de-

1. Cor. 6. 16.
vers. 14.
Coloss. 3. 3.
vers. 14.
1. Tim. 6. 1.
vers. 5.
Ibid.

feruntur. Hinc illa toriæ à Paulo inculcata: *Omnia vestra in charitate fiant. Super omnia autem, charitatem habete. Finis præcepti est charitas.* Sed eam commendat charitatem Paulus, quæ proficitur de corde puro, & conscientiâ bonâ, & fide non fictâ.

Est quædam autem charitas minimè laudanda: Quotidianum est, ut subsidium aliquis & patrocinium petat à Domino, & palatinâ familiâ. At verò aulicus, qui rogatur, effugii urbani jam gnarus suavissimè illum à se ablegans: Hoc, inquit, age amicorum optime, & Dominum illum, quem monstro, accede; certa tibi ab illo salus est. Accedit. At iste alter isdem artibus hunc supplicem à se dimittens: Si quid impetratum cupis, ait, istum, quem dico, Dominum adi; in ipsius manu est te tui voti compotem fieri. Parer, & tertium adit, eadèmq; rogat. Sed tertius eadè strophas callens hominem oratione melleâ priùs delibutum humanissimè amandans: Ego, inquit, non levitè te juvero, si monstem cujus genæ oporteat incerate. Illud è palatinis officiis virum nostris Novi, ait supplex. Ego hunc ipsum conveni, & tuam illi causam expone. Consilii te mei non penitebit, quod cupis, impetratum auferes. Ita itur ad quartum. Hic eisdem farinæ ac simulationis, jam eminus odoratur hominem ductari verbis; igitur ore, quàm maximè composito: Quin tu meo pares consilio, inquit, & itionem non differs. Si tua tibi causâ cordi est, dominum illum in illiçe ædibus habitantem saluta, & succinctè, quid velis, explica; patronum senties quem optas. Ita infelix irritè, inani, callo itur mittitur ad quintum. Ita quintus ad sextum, alii ad alios verbis à se blandissimè amittunt. Omnes rogantur, nemo juvat. Cujusvis aulicum artificium est, negotio illi civiliter se subducere, & à se in alios atque alios, quòd ingraturum, vastè, sed humaniter amoliri. O viri, hæc charitas non est de corde puro, nec de conscientiâ bonâ, sed de fide fictâ. Ita Pilatus Christum vincitum misit ad Herodem, Herodes denuo ad Pilatum. Hic cuiusvis est cogitare: *Tibi derelictus est pauper* (Tibi, Tibi, non aliis) orphano tu eris adiutor.

Pf. 10. 14.
7. Hortatur & jubet Salomon. Prov. cap. 5. vers. 16.

VII. Hortatur & jubet Salomon: *Deriventur fontes tui foras, & in plateas aquas tuas divide.* Non te unum, sed & alios attende; non tuos solùm loculos, sed & aliorum dignos cense, qui augmentum capiant. Ne, quæso, tibi tam benignus, aliis tam iniquus; ne in alios tam illiberalis, tam largus, in teipsum sis; ne, obsecro, tuis omnia commodis metiaris. Foras deriva fontes tuos, foras, ut & alii ex illis hauriant. Quod tibi vis fieri ab aliis, hoc tu aliis facito. Vis alios in te benignos, faciles, prompros, obsequibiles, parati esse auxilii? & tu talis in alios esto. Reverà hac unâ in te sæpius gravissimè delinquimus, cum adeò restricti, difficiles, cunctabundi, inofficiosi, adjumenti tam parci, & lenti sumus. Jure meritisimo permittit Deus, ut tandem & ipsi hæreamus in luto, & nemo sit, qui manum porrigat, qui extrahere velit, qui suppetias ferat. Hic illud re è occiditur: Re-

cordare fili, quod idem aliis feceris. Subinde charitas, subinde ipsa etiam justitia nos obligat subsidio venies non raro neutrum curamus. Talentis à Deo concessis non caremus, intelligentiâ, auctoritate, scientiâ, opibus pollemus, & non juvamus cum postulat opportunitas. Solent nonnunquam rusticorum avarissimi cum multi peregrinorum transeunt, fontes occludere, & publici usus elementum negare: qui cupit aquam, porrigat pecuniam; nemo bibit, qui potum non emittit; dignissimi prorsus hi barbari, qui siti moriantur. Ita nos quandoque agimus inter nos, opellas mutuas, vel leviter molestas abnuimus: qui poscit, obsequium emittit; qui gratias gratificetur gratiam, nemo est. Tinnule rationes plurimum habent virum ad persuadendam. Non est in dolis divinæ nemini precariò auxiliari velle. *Idem Dominus omnium, dives in omnes.* Dives tantum? Liber alius in omnes. Hoc patris divini mores sapit, operam, manumque omnibus, quibuscunque demum licuerit, commodare. Hoc prisca, hoc & veri nostri Salomonis præceptio est: *Deriva fontes tuos foras. Beneficere, & mutuum date, nihil inde sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos.* Estote ergo invicem benigni.

Prov. 11. 17.
Luce. 11. 13.
vers. 31.
Ephes. 4. 4.
vers. 12.

CAPUT VII.

Tobias senior mororis nimii præclarus medicus.

Tobias patet principiò quidem, ob filii moras in itinere, non leviter sollicitus & mœtus, sed ubi rem perquisitiùs examinavit, recepit in mœtor animos, & uxorem etiam solatus est. Venia seni optimo danda, ut patri filium valde amanti.

Res est solliciti plena timoris amor.

Quod in Tobia matre clarissimum. Flebat illa irremediabilibus lacrymis atque dicebat: *Heu, heu me, fili mi, ut quid te misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ: spem posteritatis nostræ. Omnia simul in te uno habentes, te non debuimus dimittere iræ à nobis.* Cui dicebat Tobias: *Tace, & noli turbari; sanus est filius noster; satis fidelis est vir ille, cum quo misimus eum. Illa autem nullo modo consolari poterat, sed quotidie exaltans circumspiciebat, & circubat vias omnes, per quas spes remeandi videbatur, ut procul videret eum, si fieri posset, venientem.* Quam majus desiderium præsentem cernere, tanto gravior erat lætus absentem non redire. Hinc mœtor impatiens solatii. Hunc pæne nimium animi dolorem verbis suaviter castigans Tobias: *Tace, ait, & noli turbari. Saluberrimum & duplex doloris remedium. Tacere, & non turbari.* Hic duo nobis explicanda. Primum, in omni perturbatione, irâ, & tertiore affectu, maximè cum quis ab alio læditur, optimum esse atque utilissimum, silere. Alterum, quàm eximie ac conduciibilis sit artis necessitatem vertere in rationem. Gemina hæc præceptio capite hoc expendenda.

§. 1.

Prima præceptio. In omni turbamento, agritudine, ac commotione animi, præsertim cum vulneris aliquid ab ore maledico inflatum est, homo conturbatus aut læsus digitum imponat ori, & ipsi sibi dicat: *Sile, sile, imperum contine, alioquin à teipso gravissimè læderis.* Exemplum regis Davidis armulare, qui de seipso: *Turbatus sum, inquit, & non sum locutus.* Lex sapienti certa sit: *Turbo, ergo non loquar.* Si verbis habenas laxem præsentissima est noxa. Tacere summa aliquando est sapientia. Aut, quod Ennodio placet, aliquando profacundiâ silentium est. Silentio peccata lingue exclusuris. Si vinum caupo cellæ mandet hodie, cras statim publico vendat, rem utique insulfam fecerit, & artis cautione

mentum malorum ingentium, Pati, & suis necessitatibus obsequi.

I. Lipsius Centur. 1. epist. in Belgas, ep. 44. mihip. 45.

Vel ab ipsis canibus hoc discamus. Bruxellæ canis fuit ex illis grandioribus, Britanni generis, quibus cerdones Belgæ uti solebat, ad curum coriis onustum in forum & foro trahendum. Ille, præter hanc operam, doctus fuit ad macellum ire, pecuniam præferre, carnem referre. Id ita fiebat. Corbem vimineum collo appendebant, pecuniâ isque tollens carnis impositâ. Ille rectâ & nusquam insistens ferebat, in macello apud notum lanium se sistebat, carne acceptâ redibat. Sed eveniebat interim, ut in viâ canes alii odore moti adspirarent, & accedere terepturi. Tum ille corbem deponere, in orbem propugnare, fugare. Cùm copiâ & robore vince- retur, unâ irruere, & partem de prædâ capere. En ut gladiator iste in arenâ ceperit consilium, & suis necessitatibus sit obsecutus. Carnes defendit quamdiu potuit. Hostium multitudine victus necessitati cessit, & prandium jam commune unâ sumpsit. Non minus, obsecro, sapiamus, & quæ mutare non possumus, tolerare non reculemus, necessitatibus nostris tranquillâ mente obsequamur.

Isaia c. 39. vers. 6.

Idem c. 40. vers. 1.

Israëli vates Isaïas ingentia mala vaticinatus, Hierosolymam urbem vastandam, cives captivos in Babyloniam abduccendos, eam servitum annis septuaginta duraturam; addidit nihilominus: Consolamini, consolamini popule meus, dicit Deus vester. Perinde si dixisset vates: Agite, stat Numinis sententiâ, decretum immutabile, migrare illud non licet; in Babylonem transferemini. At vos duriores hanc necessitatem vertite in rationem, parete Numini, & destinatum vobis supplicium parato animo subite. Ita & vos ô Christiani, licet ærumnis oneremini, calamitatibus affligamini, nihilominus Consolamini, consolamini; Deo, divinæque Providentiæ ac Voluntati plenissimè, in solidum vos tradite, necessitates vestras omnes in rationem vertite. Ita necessitas ipsa minùs erit dura, malum omne multò erit mitigatius. Nenspe omnium malorum levamentum est opportunissimum, pati, & suis necessitatibus obsequi.

Malorum levamentum est pati, & suis necessitatibus obsequi.

Ad œconomum appositissimè, dixit Tullius: Sed quanti, quanti bene emitur, quod necesse est. Subinde longissimam teximus malorum seriem narrando. Est, qui dicit: Ego tot & tantis difficultatibus circumventus, tot & tantas patior ærumnas. Aliis: Tanta, inquit, & tanta, atque tanta perfero. Ille sibi miser & infortunatus: Maximam, ait, calamitatem capio. Ille afflictus & jacens: In summas, inquit, miseras projectus sum. Hic suâ opinione miserè perditus: Gravisissimis, inquit, incommodis confictor. Alius, ut sibi videtur, cõpertsus miseris: Talia & tam acerba tolero, ait, in infinita mala præcipitatus sum, omnibus undequaque urgeor. Sed, ô mei homines, sed quanti, quanti: bene emitur calorum regnum, quod emere necesse est. Ad hoc emendum conditi sumus; ad hoc nascimur, ad hoc vivimus, ad hoc emendum morimur. Perimus æternum, nisi hoc emimus. Hæc omnium necessitarum summa nos urget. Bene ac vili emimus, quanti quanti emamus, quia necesse est emere. Hæc una necessitas nullas admittit leges, nullas horret difficultates, nullos meruit dolores, nullas sentit calamitates, pullos refugit cruciatum, nulla formidat supplicia, tormenta summa, innumera non recusat tolerare mala. Quanti quanti, minimo emitur, quod emere necesse est.

CAPVT VIII.

Tobias junior parentum suorum thesaurus optatissimus.

Tobias mater, cùm filius peregre moras traheret, nec statò die se sisteret parentibus, in querelas

A amarissimas effusa: Heu, ben me, fili mi, aiebat, ut quid te Tob. misimus peregrinari: omnia simul in te ano habentes, te non debuimus dimittere ire a nobis. Tu ocellus nostrer, tu nostrum delictum, tu spes una nepotum, tu thesaurus nostrer, tu nobis omne pretium. Ergo parum prudenter egimus, qui te a nobis peregrinatum misimus, cùm in te uno omnia habeamus. Homo, Dei amans, has voces identidem usurpat: Deus meus, thesaurus meus, & omnia, quidquid velle, aut optare possum, in Deo invenio, Deus mihi omnia, & plusquam omnia. Ita prolixo animo penitissimò sentiendum. Hic igitur exponendum, quam fatuum sit hujus rei perfundioriam cogitationem suscipere, facillè obsequiis divinis obnuntiare, levi de causâ Deum deserere, & velut venalem exponere, cùm verè in Deo habeamus omnia. Hæc hujus capitis summa.

S. I.

REX Persarum Xerxes non ab unâ fatuitate notissimus insigniora quoque delicta commisit. 1. Montem Athon ad mille quinquaginta passuum longitudinem perdidit, eâ amplitudine ut maximarum navium duæ juxta se in occursum commodè transferant. Atque hoc, Herodoto teste, potentia monstrandæ, & memoria propagandæ fecit. 2. Oceanum * frenavit ponte, & Abydum Sesto conjunxit, ut Græciæ pavorem injiceret. 3. Cùm ipse classem dissipasset maris tempestas, mari colaphos, & trecenta verbera iussit, stigmata inuri, compedes nõ sine gravi convicio in illum dejici jussit. Juvenalis post sine risu hanc demeritam sugillat. hoc fuit: O amara aqua, Rex, compedes has injicit, quod illum in mari abs quo nihil malum passum fuisse. Etenim Rex Xerxes, velis volis, transtulerit meruque tibi nemo amplius sacrificabit, ut amaro delosque fluvis.

In Corum atque Eurum solius scire flagellis Barbarus, Aëlio unquam hoc in carcere passus Ipsum compeditibus, qui vincerat Ennosigæum.

4. Cùm iter faceret per Lydiam, ad Platanum proceram, & diffusis largè brachiis umbrosam est delatus. Hic diem integrum, non sine damno exercitibus placuit morari. Hanc insuper ad eò venustè comatam arborem armillis & torquibus ad eam suspensis veneratus est. 5. Sed & vitum è suis reliquit, qui lignæ hujus Amathæ custodem, nutricium, procuratorem ageret. Illustrissima fatuitas. Quam & Eljanus risu excipiens: Ridendus profecto, inquit, Xerxes ille est, quod cùm mari terræque Jovis operibus posthabitis, nova itinera & insolitam navigationem sibi parasset, servivit platano, & arborem coluit, quam ventus dejicere, securis excindere, ignis comburere potuit, quæ non solum ratione, sed & sensu caruit.

Verum, ô Christiani, hæc videmus, & similia facimus, nonnunquam & stultiora. Vide hominem, qui celi, qui sup̄is, qui Dei oblitus oblectatiunculas sterillissimas quarit sub opacâ platano; huic tempus pretiosissimum, huic cogitationes & curas, huic suas pecunias, huic in dè valetudinem suam impendit: nam aut gloriam vanam, aut mulierculæ formam, aut aliam voluptatem putidam ad eò insanè deperit, ut non dissimulanter fateatur: Hi amores mei, hoc meum delictum, hoc gaudium, hoc melliculum meum, hoc mihi volupe est. Miser & cæcus, pro conditore rem è conditis vilissimam amat, & ut Laurentius Justinianus loquitur, peregrinationem, atque exilium diligit pro pattiâ creatura à Deo ad obtinendam beatitudinem, ad inveniendum Deum, at ille crepundiis, nugis, somniis, delictis, vitam consumit. Hunc talem Bernardus acriter, prout par est, extimulans, & ad meliora erudiens: Verum, inquit, qualibus ista tu tibi impediatis rebus, utinam sine dissimulatione attendas: Væ, væ, vapor est ad modicum parens, quod æterna felicitatis aditum intercludit, quod perennis luminis incircumscripam claritatem abscondit, quod universitatis scientiâ præ-